
Ondskap uten dybde

BOKOVERSIKT

Denne boken er en samling av åtte artikler med det overordnede formål å sette lys på den hverdagslige ondskapen – i pleie- og omsorg generelt, for psykisk utviklingshemmede spesielt, samt i skolen og i fengselsvesenet. Forsøksvis angriper boken også det store spørsmålet om hva som egentlig er ondt og godt. Flere av forfatterne bruker historiske fremstillinger som grunnlag for å påpeke at vi i dag ikke nødvendigvis så lett oppdager at vi handler ondt eller godt fordi måten å handle på er blitt vanlig. Et eksempel er det å velge bort fostre som ikke har arveegenskaper vi ønsker.

Danske Birgit Kirkebæk skriver to artikler med utgangspunkt i åndssvakeomsorgen, og tar særlig for seg tvangssterilisering og eugenikk. Kristin Heggen skriver om erfaring med ondskap i behandlingen av senil demente. Harald Thuen skriver om ”vanartige børn”, for øvrig uten å diskutere ondskap, og Kjersti Ericsson skriver om problemet med å straffe og handle humant samtidig. Barbro Sætersdal trekker større linjer og er den som mest konsekvent diskuterer ondskap.

Samlingen av artikler er svært sprikende. Hver især representerer de interessante observasjoner av hvordan mennesker handler ondt, selv når de i prinsippet skal yte omsorg. Boken er derfor en god kilde når man ønsker eksempler på dette. Alle artiklene er dessuten velskrevne, om ikke like vel disponerte. Men jeg synes ikke det virker som redaktørene har gjort forsøk på å få forfatterne ut på en mer grunnleggende drøfting av ondskap. I innledningen kommer en ansats til en diskusjon om definisjonen av ondskap, som bare redaktørene selv senere vender tilbake til, og etter mitt skjønn uten vesentlig dybde.

Referanselistene er gode. Layouten er tiltalende og boken raskt lest. Jeg savner korte biografier om bidragsyterne, men mest savner jeg en bedre analyse av ondskap i hverdagen, hva den kommer av og hvordan vi kan angripe den. Boken er likevel en nyttig påminnelse om hvordan våre menneskelige svakheter kan ytre seg under omsorg.

Pål Gulbrandsen

Tidsskriftet

Publisert: 30. juni 2002. Tidsskr Nor Legeforen.

